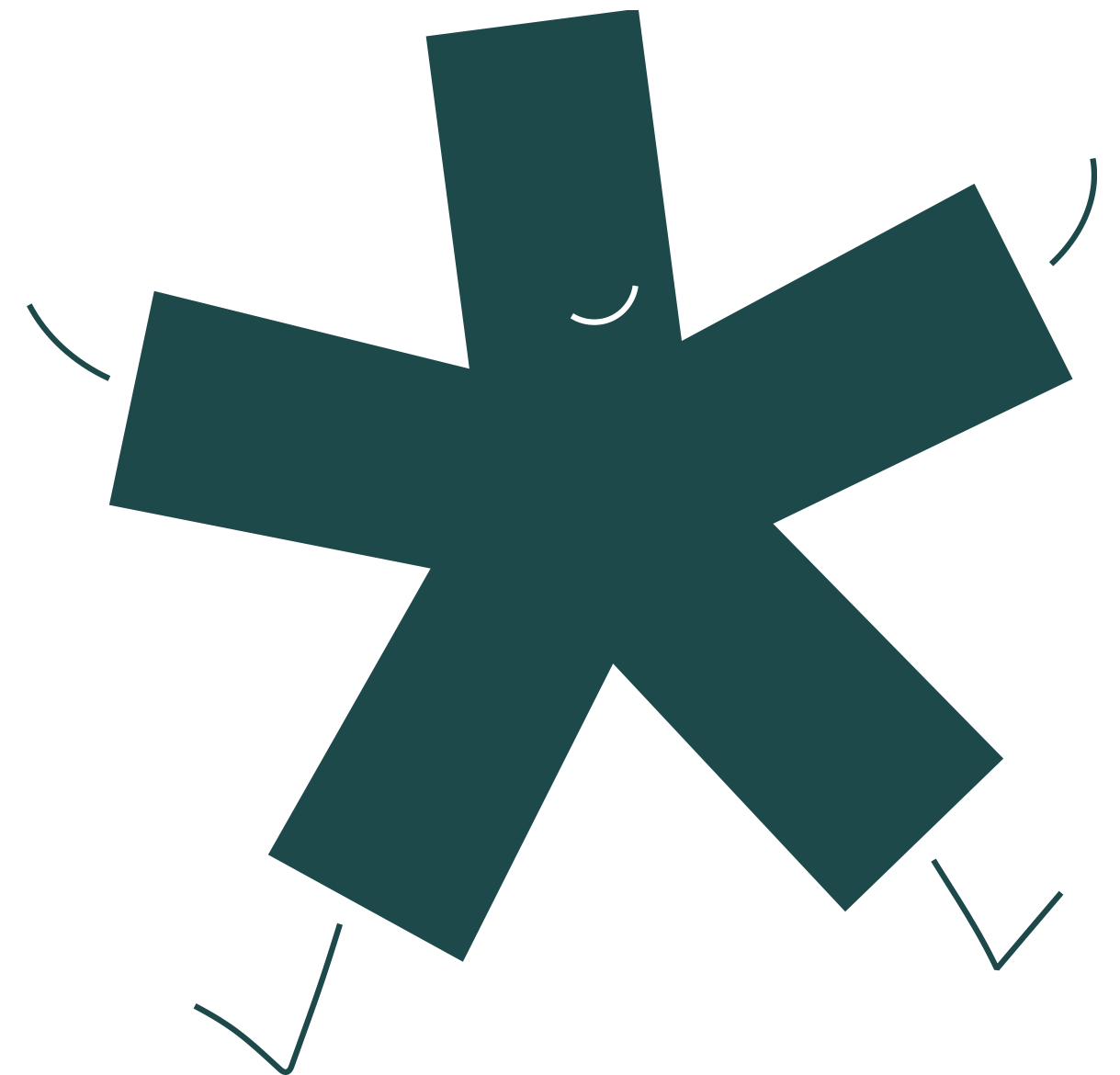

Õpimotivatsioon ja tunnikeskonna taju - kuidas meie üleminekuklassidel läheb?

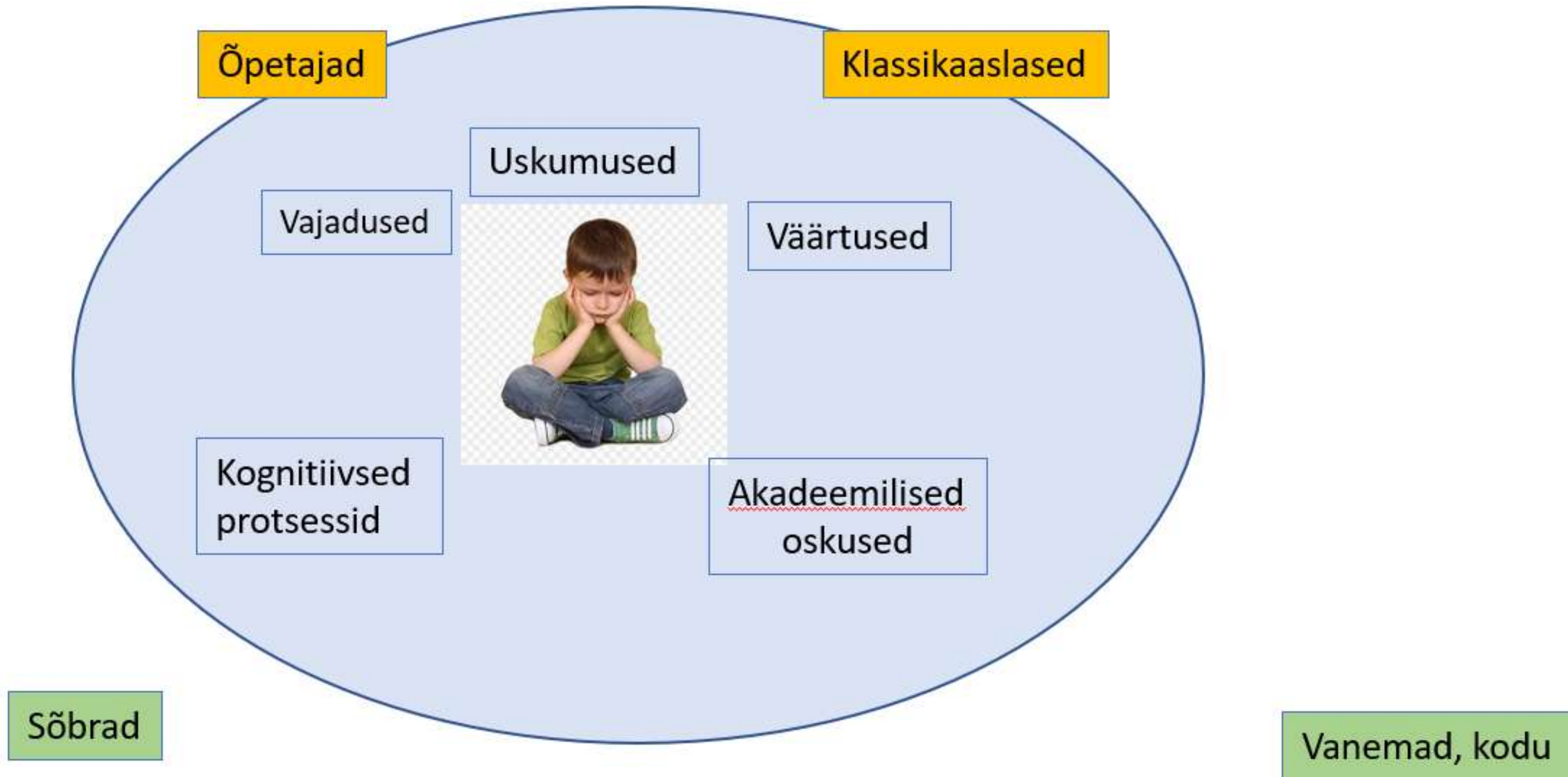
Eve Kikas

Kati Aus

Tallinna Ülikool

Mis paneb õpilast õppima?

Kuidas ma saan hakkama?

Kui pingutan, tulen toime!
Mul ei ole mõtet pingutada,
sest niikunii ma hakkama ei saa!

Mis on õppimise kulu?

Selle õppimine võtab nii palju aega,
mida võiksin kasutada lugemisele
või filmide vaatamisele
Selle õppimine võtab küll aega,
aga kui eksam tehtud, on hea tunne

Motivatsioonilised
uskumused

Kui huvitav see teema on?

Oi kui põnev!
Sellest tahan rohkem teada saada
See on nii igav,
miks ma peaksin pingutama?

Mis selle teema õppimisest kasu on?

Mul läheb seda ülikoolis vaja, pean pingutama!
Miks me peame sellist jama õppima,
seda küll elus vaja ei lähe!

Õpetaja tegevused ja
hoiakud:
nt emotsionaalse ja
õppimist puudutava toe
pakkumine.

Klassikaaslaste tegevused ja hoiakud

Õppija enda eelteadmised ja hoiakud

Millisena õppija tajub klassikeskkonda?

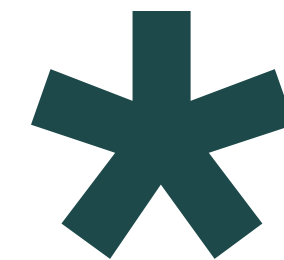
Õppija motivatsioonilised uskumused

Heaolu ja pahaolu

Õpitulemused

Õppija kaasatus

Ülevaade ühest uuringust:

2024/2025. õppeaasta 4. klassi
eesti keel teise keelena,
matemaatika ja loodusõpetuse
motivatsiooniliste uskumuste,
klassikeskkonna tajuga ja
tasemetööde analüüs

Hinnatud tunnused

- **Õpimotivatsioon** (situatsiooniline ootuste-väärtuste teooria; Eccles & Wigfield, 2020)
 - Ootused–väärtused nn positiivne motivatsioon: „Sain õppimisega hästi hakkama“; „Õppimine oli minu jaoks huvitav“; „Õpitavast oli kasu ka teistes ainetes“
 - Tajutud kulu nn negatiivne motivatsioon: „Kulutasin õppimisele liiga palju aega“, „Õppimine nõudis liiga suurt pingutust“, „Õppimine tekitas minus ärevust“
- **Tunnikeskkonna taj** ehk tajutud emotsionaalne ja pedagoogiline tugi (psühholoogiliste põhivajaduste toetamise või pärssimise tajumine, isemääramisteooria; Cheon jt., 2020)
 - Positiivne tunnikeskkond: „Tundsin, et õpetaja püüdis mõista, kuidas me end tundides tunneme“, „Tundsin, et õpetaja austas meie arvamust“, „Õpetaja andis meile piisavalt aega, et ka keerukamate teemadest aru saada“, „Õpetaja seletas vajadusel teemat erinevat moodi, kuni enamik õpilasi oli sellest aru saanud“, „Tundsin, et õpetaja oli valmis igaühte vajadusel õppimisel aitama“
 - Negatiivne tunnikeskkond: „Tundsin, et õpetajat ärritas, kui keegi valesti vastas“, „Tundsin, et ma ei meeldi oma õpetajale“ „Tundsin, et õpetaja on minu suhtes

Hinnatud tunnused

- Küsimused esitati ainespetsiifiliselt, vastavalt tasemetööle.
- Väited olid kõigi kolme uuritud aine (eesti keel teise keelena, loodusõpetus ja matemaatika) puhul samad. Sissejuhatavas tekstis paluti mõelda vastava aine tundidele (nt „*Mõtle oma eesti keele tundidele 3. klassis*“)
- Õpilased said ise valida, mis keeles nad küsimustikule vastavad – eesti või vene keeles

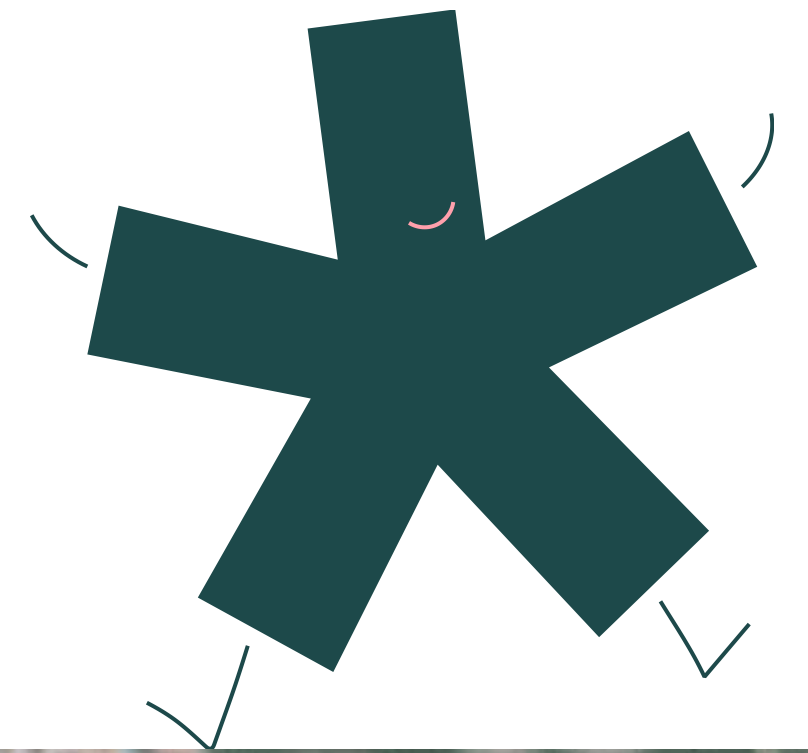
Osalejad: õpilaste arv erinevate keeleõppemudelite lõikes

	Eesti keel teise keelena (E2) 4. klass <i>N</i> = 2229	Matemaatika 4. klass <i>N</i> = 2488	Loodus- õpetus 4. klass <i>N</i> = 2026
eesti õppekeelega tavaklassid (1)	638	1045*	906*
vene õppekeelega tavaklassid (2)	938	824	701
eesti (keelekümblus) (3)	343	350	207
eestikeelse õppetöö maht >60% õa jooksul (4)	120	111	81
eestikeelse õppetöö maht >40% õa jooksul (5)	187	157	129
vene (keelekümblus) (6)	3	1	2

Märkused: *vastajad õpivad eesti õppekeelega tavaklassides, kuid võivad olla eesti keelest erineva emakeelega.

Eesti ja vene õppekeele klasside erinevused

Ootused-väärtused (positiivne motivatsioon)

<i>Ootused-väärtused</i>	Eesti õppekeele tavaklassid ($n = 1045$) $M (SD)$	Vene õppekeele tavaklassid ($n = 824$) $M (SD)$	$t(df)$	Coheni d
Eesti keel E2 4. klass	3.83 (0.65)	3.77 (0.71)	1.79 (1574)	0.09
Matemaatika 4. klass	3.75 (0.62)	3.82 (0.70)	-2.52 (1648.82)*	0.12
Loodusõpetus 4. klass	3.74 (0.62)	3.84 (0.61)	-3.05 (1605)**	0.15

Märkused. *** $p < .001$; ** $p < .01$; * $p < .05$. Taustaküsimustiku täitnud eesti ja vene õppekeele
tavaklasside õpilaste arvud on välja toodud tabelites 1 ja 2.

Tajutud kulu (negatiivne motivatsioon)

<i>Tajutud kulu</i>	Eesti õppekeelega tavaklassid (n = 1045) M (SD)	Vene õppekeelega tavaklassid (n = 824) M (SD)	t(df)	Coheni d
Eesti keel E2 4. klass	2.84 (0.82)	2.71 (0.94)	2.97 (1478.99)**	0.15
Matemaatika 4. klass	2.68 (0.75)	2.58 (0.95)	2.29 (1537.93)*	0.11
Loodusõpetus 4. klass	2.72 (0.74)	2.71 (0.88)	0.39 (1364.42)	0.02

Märkused. *** $p < .001$; ** $p < .01$; * $p < .05$. Taustaküsimustiku täitnud eesti ja vene õppekeelega tavaklasside õpilaste arvud on välja toodud tabelites 1 ja 2.

Positiivne tunnikeskkond

<i>Positiivne tunnikeskkond</i>	Eesti õppekeelega tavaklassid (n = 1045) M (SD)	Vene õppekeelega tavaklassid (n = 824) M (SD)	t(df)	Coheni d
Eesti keel E2 4. klass	3.81 (0.68)	3.79 (0.72)	0.58 (1574)	0.03
Matemaatika 4. klass	3.83 (0.65)	2.73 (1.15)	24.41 (1229.60) ^{***}	1.21
Loodusõpetus 4. klass	3.80 (0.70)	3.63 (0.81)	4.43 (1384.51) ^{***}	0.27

Märkused. *** $p < .001$; ** $p < .01$; * $p < .05$. Taustaküsimustiku täitnud eesti ja vene õppekeelega tavaklasside õpilaste arvud on välja toodud tabelites 1 ja 2.

Negatiivne tunnikeskkond

<i>Negatiivne tunnikeskkond</i>	Eesti õppekeele tavaklassid (n = 1045) M (SD)	Vene õppekeele tavaklassid (n = 824) M (SD)	t(df)	Coheni d
Eesti keel E2 4. klass	2.18 (0.81)	2.08 (0.88)	2.10 (1574)*	0.11
Matemaatika 4. klass	1.91 (0.78)	3.35 (0.99)	−34.10 (1529.08)***	1.64
Loodusõpetus 4. klass	2.00 (0.83)	2.21 (0.93)	−4.66 (1420.24)***	0.24

Märkused. *** $p < .001$; ** $p < .01$; * $p < .05$. Taustaküsimustiku täitnud eesti ja vene õppekeele
tavaklasside õpilaste arvud on välja toodud tabelites 1 ja 2.

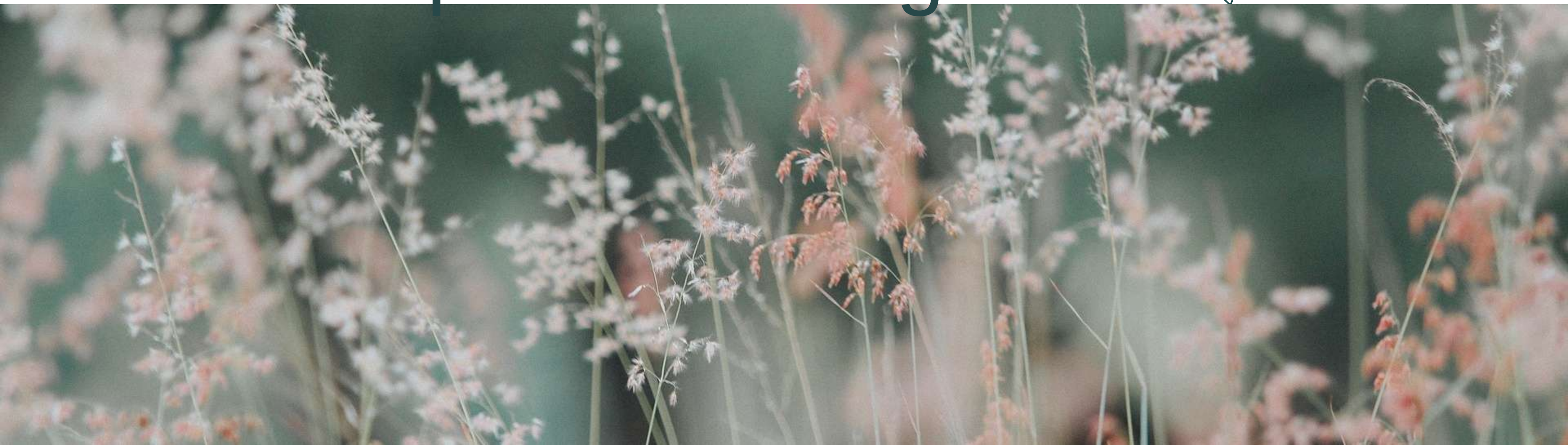
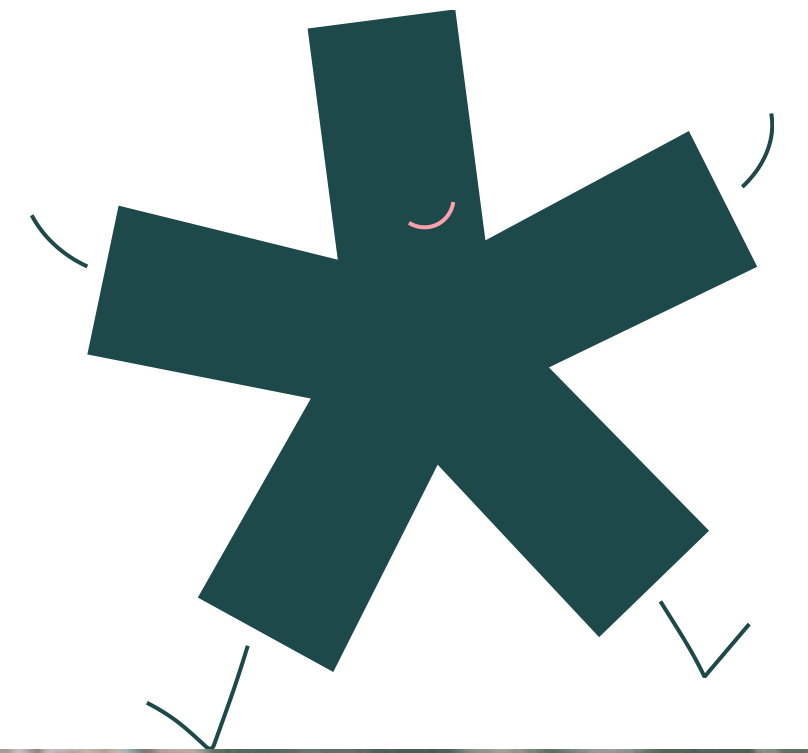

Eesti õppekeele ja vene õppekeele tavaklassides õppivate õpilaste tasemetööde tulemused

	Eesti õppekeele tavaklassid <i>M (SD)</i>	Vene õppekeele tavaklassid <i>M (SD)</i>	<i>t(df)</i>	Coheni <i>d</i>
Eesti keel E2 4. klass	37.38 (12.14) <i>n = 638</i>	25.17 (10.77) <i>n = 938</i>	20.51 (1257.34)***	0.83
Matemaatika 4. klass	37.29 (9.07) <i>n = 1045</i>	34.93 (9.88) <i>n = 824</i>	5.37 (1690.99)***	0.25
Loodusõpetus 4. klass	40.26 (10.34) <i>n = 906</i>	40.07 (9.37) <i>n = 701</i>	.39 (1565.67)	0.02

Motivatsiooniliste
uskumuste
ja tunnikeskkonna taju
seosed õpitulemustega

Eesti keelest erineva emakeelega õpilaste ainespetsiifilise motivatsiooni ja tunnikeskkonna tajude seosed eesti keele teise keelena (E2) tasemetöö tulemustega, sh keeleoskustaseme saavutatusega

	Grupp 1 Eesti keele oskus ei ole veel A1- tasemel. Tasemetöö tulemus alla 50% $n = 841$ $M (SD)$	Grupp 2 Eesti keele oskus on A1.1- tasemel. Tasemetöö tulemus 50- 69% $n = 533$ $M (SD)$	Grupp 3 Eesti keele oskus on A1.2- tasemel. Tasemetöö tulemus 70- 100% $n = 855$ $M (SD)$	F	η^2
Ootused- väärtused	3.57 (0.74)	3.79 (0.66)	3.93 (0.62)	62.06***	0.05
Tajutud kulu	2.83 (0.95)	2.82 (0.92)	2.71 (0.83)	4.52*	0.004
Positiivne tunnikeskkond	3.59 (0.77)	3.78 (0.71)	3.91 (0.64)	44.32***	0.04
Negatiivne tunnikeskkond	2.28 (0.91)	2.17 (0.88)	2.07 (0.78)	12.18***	0.01

Märkused. *** $p < .001$; * $p < .05$. η^2 hinnatud efekti suuruste tõlgendamine: 0,01 – väike efekti suurus; 0,06 keskmine efekti suurus; alates 0,14 – suur efekti suurus.

Ainespetsiifilise õpimotivatsiooni ja tunnikeskkonna tajude seosed matemaatika ja loodusõpetuse tasemetööde tulemustega erineva keeleõppe mudeli alusel õppivates gruppides

	Ootused- väärtused	Tajutud kulu	Positiivne tunnikeskkond	Negatiivne tunnikeskkond
Eesti õppekeelega tavaklassid[†]				
Matemaatika 4. klass, <i>n</i> = 1045	.312***	-.236***	.179***	-.246***
Loodusõpetus 4. klass, <i>n</i> = 906	.196***	-.252***	.287***	-.355***
Keelekümblusklassid				
Matemaatika 4. klass, <i>n</i> = 351	.239***	-.171***	.114*	-.039
Loodusõpetus 4. klass, <i>n</i> = 209	.179**	-.057	.221***	-.083
40–60% eestikeelne õpe				
Matemaatika 4. klass, <i>n</i> = 268	.315***	.022	-.092	.203***
Loodusõpetus 4. klass, <i>n</i> = 210	.175*	-.162*	.302***	-.258***
Vene õppekeelega tavaklassid				
Matemaatika 4. klass, <i>n</i> = 824	.27***	-.151***	-.107**	.174***
Loodusõpetus 4. klass, <i>n</i> = 701	.174***	-.183***	.202***	-.277***

Märkus. [†]Rühma moodustasid nii eesti emakeelega kui eesti keelest erineva emakeelega õpilased, kes õppisid eesti õppekeelega tavaklassides. ****p* < .001; ***p* < .01; **p* < .05.

Oluline:

- Muu emakeelega õpilased, kes õpivad eesti keeles, tunnevad end 4. klassis ebakindlamana ja tajuvad tunnikeskonda negatiivsemana kui õpilased vene õppekeelega klassides.
- Vene õppekeelega neljandate klasside õpilased tajuvad tunnikeskonda oluliselt enam negatiivsena, seda eriti matemaatikas, kus ka tasemetöö tulemused on vene keeles õppivatel õpilastel eesti keeles õppivatest õpilastest oluliselt madalamad.

Sugudevahelised erinevused

- Tüdrukute motivatsioon õppida (ootused-väärtused) eesti keelt oli 4. klassis kõrgem kui poistel, seda sõltumata õppekeelest.
- 4. klassis tajusid eesti õppekeeles õppivad poisid eesti keele tundides õpetajat enam mittetoetavana kui tüdrukud.
- Sugudevahelised erinevused matemaatika ja loodusõpetuse õpimotivatsioonis ja tunnikeskkonna tajumises väljendusid oluliselt enam eesti õppekeele klassides:
 - vene õppekeele klassides tajusid 4. klassi poisid loodusõpetuse tunnikeskkonda negatiivsemana kui tüdrukud
 - eesti õppekeele koolides ilmnes seevastu hulgaliselt

Motivatsioon ja tunnikeskonna taju – eesti keel teise keelena

- 4. klassis positiivne motivatsioon õppida (ootused-väärtused) õppekeelegrupiti ei erinenud
- 4. klassis negatiivne motivatsioon (õppimise tajutud kulu) eesti õppekeele klassides õppivatel õpilastel mõnevõrra kõrgem kui vene keeles õppivatel õpilastel
- Eesti keel teise keelena tundide puhul **ei ilmnenud erinevusi** eesti ja vene õppekeeles õppivate õpilaste puhul positiivse tunnikeskonna tajus
- 4. klassis eesti õppekeele klassides õppivad eesti keelest erineva emakeelega õpilased hindasid õpetaja negatiivset suhtumist õige pisut kõrgemaks

Motivatsioon ja tunnikeskonna taju – matemaatika

- 4. klassis positiivne motivatsioon õppida (ootused-väärtused) vene õppekeele klassides kõrgem kui eesti õppekeele klassides
- 4. klassis negatiivne motivatsioon (õppimise tajutud kulu) vene õppekeele klassides madalam kui eesti õppekeele klassides
- 4. klassis tajuvad eesti õppekeele klasside õpilased tunnikeskonda positiivsemana kui vene õppekeele klasside õpilased
- 4. klassis tajuvad eesti õppekeele klasside õpilased tunnikeskonda vähem negatiivsena kui vene õppekeele klasside õpilased

Motivatsioon ja tunnikeskonna taju – loodusõpetus

- 4. klassis positiivne motivatsioon õppida (ootused-väärtused) vene õppekeele klassides kõrgem kui eesti õppekeele klassides
- 4. klassis negatiivne motivatsioon (õppimise tajutud kulu) õppekeelegrupiti ei erinenud
- 4. klassis tajuvad eesti õppekeele klasside õpilased tunnikeskonda positiivsemana kui vene õppekeele klasside õpilased
- 4. klassis tajuvad eesti õppekeele klasside õpilased tunnikeskonda vähem negatiivsena kui vene õppekeele klasside õpilased

Täname kuulamast!
Eve Kikas ekikas@tlu.ee
Kati Aus katiaus@tlu.ee

